

RIIGIKOHUS

Avaldatud veebilehel *Riigikohus* (<https://www.riigikohus.ee>)

Avaleht > Kohtunikuamet > Kohtunikueksam

Kohtunikueksam on eelduseks kohtunikuks kandideerimisel

Kohtunikueksami toimumisest annab komisjon Riigikohtu kodulehel teada vähemalt kolm kuud enne eksami toimumise aega. Reeglina toimuvad kohtunikueksamid aprilli- ja oktoobrikuus.

Kohtunikueksamile lubamise taotlemisel esitatakse komisjonile:

- kohtunikueksamile lubamise taotlus [1]
- õiguse õppesuunal omandatud magistrikraadi või sellele vastavat kvalifikatsiooni tõendav dokument (kohtute seadus 47 lg 1 p 1)
- Eesti kodakondsust tõendav dokument

Nimetatud dokumendid esitatakse komisjonile kaks kuud enne kohtunikueksami toimumist elektrooniliselt aadressil [info@riigikohus](mailto:info@riigikohus.ee) [dot] ee.

Kes võivad eksamil osaleda?

Kohtunikueksamil võib osaleda Eesti Vabariigi kodanik, kes vastab kohtunikule esitatud haridusnõudele (KS § 47 lg 1 p 1) ning kellel on pärast sellise hariduse omandamist vähemalt viieaastane juriidilise töö kogemus või kes on töötanud kohtunõuniku või kohtujuristina vähemalt kolm aastat või kes on kogunud ja tunnustatud jurist.

Kohtunikueksami sooritamine on eelduseks kohtunikuks kandideerimisele. Erandina on kohtute seaduse alusel kohtunikueksamist vabastatud isik, kes on töötanud vähemalt kolm aastat vandeadvokaadi või prokurörina, välja arvatud abiprokurörina, ja kandideerib kohtunikuks kolme aasta jooksul pärast vandeadvokaadi või prokurörina tegutsemise lõpetamist. Otsuse kohtunikueksamist vabastamise kohta võib kohtunikueksamikomisjon teha ka muul ameti- või töökohal töötanud isiku suhtes, kui ameti- või töökoha keerukus ja vastutus vastavad kohtuniku ametikoha keerukusele ja vastutusele. Taotluse kohtunikueksamist vabastamiseks vaatab komisjon läbi vaid juhul, kui selle on esitanud isik, kes kandideerib kohtuniku vaba ametikoha täitmiseks väljakuulutatud konkursil.

Kohtunikueksamile ei lubata

- 1) isikut, kes on a) süüdi mõistetud kuriteo toimepanemise eest, b) kohtuniku, notari või kohtutäituri ametist tagandatud, c) advokatuurist välja heidetud, d) avalikust teenistusest vabastatud distsiplinaarsüüteo eest või e) kes on pankrotivõlgnik;
- 2) isikut, kelle kohta on ilmnenud muu asjaolu, mis seaduse kohaselt välistab tema kohtunikuks nimetamise.

Komisjon vaatab kohtunikueksamile lubamise taotlused läbi ja teatab eksamile lubamisest või lubamata jätmisest kolme nädala jooksul taotluste esitamise tähtajast.

Kuidas on kohtunikueksam korraldatud?

Kohtunikueksam korraldatakse eraldi kolmes õigusvaldkonnas:

- eraõigus ja tsiviilkohtumenetlus
- haldusõigus ja halduskohtumenetlus
- karistusõigus ja süüteomenetlus

Eksamile soovijal on õigus valida eksam ühes kuni kolmes õigusvaldkonnas enda äranägemise järgi – oma valik tuleb märkida eksamile lubamise taotluses.

Kohtunikueksam koosneb **suulisest ja kirjalikust osast**. Kolme õigusvaldkonna kirjaliku osa eksamid toimuvad kolmel järjestikusel päeval. Igal kohtunikueksami kirjaliku osa päeval koostatakse kohtulahend ühes õigusvaldkonnas.

Kohtunikueksami kirjaliku osa käigus koostab eksamitegija viie tunni jooksul komisjoni järelevalve all ühe kohtulahendi, millega kontrollitakse eksamitegija oskust kasutada allikmaterjale ja õigusakte ning tema õigusliku argumentatsiooni ja analüüsi oskust.

Kohtulahendi koostamisel võib eksamitegija kasutada Riigi Teataja ja EURLex elektroonilisi õigusaktide andmebaase ja Riigikohtu veebilehelt Riigikohtu lahendeid ning Euroopa Kohtu ja Euroopa Inimõiguste Kohtu kohtulahendite avalikuks kasutamiseks mõeldud kohtulahendite andmebaase. Muid abimaterjale (sh Riigi Teatajas avaldatud I ja II astme kohtu lahendeid) kirjalikul eksamil kasutada ei lubata. Kohtulahendi koostamise eest on võimalik koguda maksimaalselt 10 punkti, eksami sooritamiseks vajalik tulemus on 7 punkti. Eksami kirjaliku osa positiivne tulemus ümardatakse täisarvuks.

Kohtunikueksami **suuline osa** toimub kirjalikus osas positiivse tulemuse saavutanutele samuti õigusvaldkondade kaupa. Kohtunikueksami suuline osa keskendub eelkõige menetlusega seotud küsimustele ning kohtuniku ja kohtu positsioonile riigiaparaadis ja ühiskonnas tervikuna, sealhulgas kohtunikueetika ja -filosoofia, kohtukorralduse ning ametialase sõltumatuse tagamise probleemidele. Komisjoni äranägemisel võivad küsimused puudutada ka kirjaliku eksamiosa käigus käsitletud küsimusi.

Kohtunikueksami suulises osas vastab eksamitegija seitsmele küsimusele, neist viiele vastamise ettevalmistamiseks antakse talle aega vähemalt üks tund. Kaks küsimust esitab komisjon eksamitegijale eksami käigus ettevalmistusaega võimaldamata. Abimaterjale küsimustele vastamisel ega vastamiseks valmistumisel kasutada ei lubata. Eksami suulise osa eest on võimalik koguda maksimaalselt 10 punkti, eksami sooritamiseks vajalik tulemus on 7 punkti. Eksami suulise osa positiivne tulemus ümardatakse täisarvuks.

Kohtunikueksam loetakse sooritatuks, kui eksamitegija saavutab positiivse tulemuse nii eksami kirjalikus kui ka suulises osas vähemalt ühes õigusvaldkonnas. Kohtunikueksami tulemus esitatakse õigusvaldkondade kaupa. Kui eksamitegija mõnes õigusvaldkonnas eksamit ei soorita, võib ta selle samas õigusvaldkonnas uuesti teha kuue kuu möödudes, arvates sooritamata jäänud kohtunikueksamist. Kolmandat või enamat korda võib kohtunikueksamit teha kolme aasta möödudes, arvates viimasest sooritamata jäänud kohtunikueksamist.

Kohtunikueksamil saadud tulemus võimaldab kohtunikuks kandideerijal osaleda **viie aasta jooksul** kohtuniku vaba ametikoha täitmiseks väljakuulutatavatel konkurssidel.

Allikas URL: <https://www.riigikohus.ee/et/kohtunikueksamikomisjon/kohtunikueksam>

Lingid

[1] <https://www.riigikohus.ee/sites/default/files/pictures/vorm-kohtunikueksamile%20lubamise%20taotlus-2019.docx>